

UNIVERSITATEA "BABEȘ -BOLYAI" CLUJ -NAPOCA
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA AFACERILOR
CATEDRA DE CONTABILITATE

Rezumat teză de doctorat

**CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC,
PROF.UNIV. DR. PARTENIE DUMBRAVĂ**

**DOCTORAND,
CLAUDIU VALENTIN ȘERBAN**

**CLUJ- NAPOCA
2011**

UNIVERSITATEA "BABEȘ -BOLYAI" CLUJ -NAPOCA
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA AFACERILOR
CATEDRA DE CONTABILITATE

Estimări și evaluări contabile

CONDUCĂTOR ȘTIINȚIFIC,
PROF.UNIV. DR. PARTENIE DUMBRAVĂ

DOCTORAND,
CLAUDIU VALENTIN ȘERBAN

CLUJ- NAPOCA
2011

Cuprinsul rezumatului

Cuprinsul tezei de doctorat	2
Cuvinte cheie	4
Introducere	4
Motivația cercetării	5
Prezentarea sintetică a capitolelor	8
Concluziile, limitele și perspective cercetării	10
Bibliografie	18

Cuprins

Cuprins
Lista abrevierilor.....
Lista figurilor,graficelor și tabelelor.....
Introducere
1. Motivația și importanța cercetării.....
2.Stadiul cunoașterii și reglementărilor naționale și internaționale în domeniu cercetat.....
Metodologia cercetării științifice.....
Capitolul 1	
VALOAREA JUSTĂ CERINȚĂ A CONVERGENȚEI CONTABILE	
Obiective urmărite.....
Metode de cercetare utilizate.....
1.1. Valoarea justă versus costul istoric.....
1.2. Valoarea justă ca umbrelă pentru evaluarea elementelor în situațiile financiare.....
1.3. Valoarea justă – obiect al normalizării contabile.....
1.3.1. Poziția normalizatorilor americani față de valoarea justă.....
1.3.2. Poziția normalizatorilor internaționali față de valoare justă.....
1.3.3. Poziția normalizatorilor europeni față de valoarea justă.....
1.4. Valoarea justă în reglementările contabile din România.....
1.5. Valoarea justă și criza economico-financiară
1.6. Concluzii preliminare.....
Capitolul 2	
PROBLEME ACTUALE ALE EVALUĂRIILOR CONTABILE	
Obiective urmărite.....
Metode de cercetare utilizate.....
2.1. Conceptul „valoare” și „tipuri de valoare”.....
2.2. Repere istorice în evoluția evaluărilor contabile.....
2.3. Evaluări contabile:delimitări conceptuale actuale.....
2.4. Impactul principiilor contabile asupra procesului de evaluare contabilă.....
2.4.1 Principiul continuității activității-convenție de bază a doctrinei contabile.....
2.4.2 Principiu permanenței metodelor.....
2.4.3 Principiul prudenței.....
2.4.4 Principiul independenței exercițiului.....
2.4.5 Principiul evaluării separate a elementelor de activ și de datorii.....
2.4.6 Principiul intangibilității.....
2.4.7 Principiul necompensării.....
2.4.8 Principiul prevalenței economicului asupra juridicului.....
2.4.9 Principiul pragului de semnificație.....
2.5. Informația contabilă și decizia economică.....
2.5.1. Nevoia universală de informare contabilă.....
2.5.2. Calitatea informațiilor contabile - cerință imperativă pentru o contabilitate credibilă.....

2.6.	Bazele de evaluare.....
2.6.1.	Costul istoric.....
2.6.2.	Costul curent
2.6.3.	Valoarea realizabilă
2.6.4.	Valoarea actualizată
2.6.5.	Modalități de cuantificare a valorii juste
2.6.6.	Avantajele și dezavantajele bazelor de evaluare.....
2.7.	Controverse generate de opozabilitatea costuri istorice – valori juste în măsurarea contabilă.....
2.7.1.	Obiectivitate versus subiectivitate în măsurarea contabilă.....
2.7.2.	Conservatorism versus optimism în măsurarea contabilă și fiabilitatea versus relevanța informației contabile.....
2.8.	Concluzii preliminare.....

Capitolul 3

ESTIMĂRILE CONTABILE ,NECESITATE ȘI OPORTUNITATE.

Obiective urmărite.....

Metode de cercetare utilizate.....

3.1.	Evoluția conceptului de estimare.....
3.2.	Locul și rolul estimărilor în procesul contabil.....
3.3.	Ierarhizarea relației între evaluare și estimare contabilă
3.4.	Aspecte generale privind relația estimare contabilă - valoarea justă.....
3.5.	Opțiuni privind utilizarea estimărilor contabile.....
3.6.	Concluzii preliminare.....

Capitolul 4

EVALUAREA ȘI ESTIMAREA POZIȚIEI FINANCIARE A ENTITĂȚII

Obiective urmărite.....

Metode de cercetare utilizate.....

4.1	Rolul bilanțului contabil în reflectarea poziției financiare a entității.....
4.2.	Conținutul, forma și formatul Bilanțului între reglementare și de reglementare
4.2.1	Bilanțul prin prisma IAS 1 Prezentarea situațiilor financiare
4.2.2	Bilanțul prin prisma Directivei a IV-a a Consiliului European, modificat și actualizată în spiritul prevederilor internaționale.....
4.2.3	Bilanțul prin prisma referențialului american, comparativ cu prevederile internaționale
4.2.4	Bilanțul în viziunea reglementărilor contabile din România, situat între impunerile europene și cerințele internaționale
4.3.	Recunoașterea, evaluarea și estimarea activelor, datoriilor și capitalurilor proprii.
4.3.1	Activele, datoriile și capitalurile proprii. Clasificare recunoaștere și de recunoaștere.....
4.3.2.	Evaluarea activelor și datoriilor
4.3.2.1	Evaluarea activelor și datoriilor la costul istoric.....
4.3.2.1.1	Evaluarea activelor.....
4.3.2.1.2	Evaluarea datoriilor și capitalurilor proprii.....
4.3.2.2	Evaluarea activelor și datoriilor la costul curent.....
4.3.2.3	Evaluarea activelor, datoriilor și capitalurilor la valoarea realizabilă..
4.3.2.4	Valoarea actualizată ca bază de evaluare a activelor și datoriilor.....
4.3.2.5	Evaluarea instrumentelor financiare valoarea justă.....

4.4.	Concluzii preliminare.....	
------	----------------------------	--

Capitolul 5

EVALUAREA ȘI ESTIMAREA CONTABILĂ A PERFORMANȚELOR ENTITĂȚII

	Obiective urmărite.....	
--	-------------------------	--

	Metode de cercetare utilizate.....	
--	------------------------------------	--

5.1	Performanța-o noțiune care se caută pentru a se regăsi.....	
-----	---	--

5.1.1	Performanța - nivel de realizare a obiectivelor strategice.....	
-------	---	--

5.1.2	Definirea performanței în funcție de crearea valorii.....	
-------	---	--

5.2.	Modele și scheme privind contul de profit și pierdere.....	
------	--	--

5.2.1	Politici și opțiuni contabile.....	
-------	------------------------------------	--

5.2.2	Contul de profit și pierdere conform referențialului internațional.....	
-------	---	--

5.2.3	Contul de profit și pierdere conform referențialului european	
-------	---	--

5.2.4	Contul de profit și pierdere conform referențialului național.....	
-------	--	--

5.2.5	Contul de profit și pierdere conform referențialului american.....	
-------	--	--

5.3	Venituri și cheltuieli:definire,recunoaștere și evaluare.....	
-----	---	--

5.4.	Concluzii preliminare.....	
------	----------------------------	--

Capitolul 6

STUDIU EMPIRIC PRIVIND IMPACTUL BAZELOR DE EVALUARE ȘI A TEHNICILOR DE ESTIMARE CONTABILĂ ASUPRA ASIGURĂRII IMAGINI FIDELE A ENTITĂȚII PRIN SITUAȚIILE FINANCIARE

	
--	-------	--

6.1.	Structura studiului empiric	
------	-----------------------------------	--

6.2.	Obiectivele studiului empiric.....	
------	------------------------------------	--

6.3.	Definirea ipotezelor de testat.....	
------	-------------------------------------	--

6.4.	Stabilirea eșantionului și a metodei de colectare a datelor.....	
------	--	--

6.5.	Analiza datelor obținute.....	
------	-------------------------------	--

6.6.	Concluzii preliminare privind rezultatele cercetării empirice.	
------	--	--

CONCLUZII GENERALE REZULTATE DIN CERCETARE ȘI PERSPECTIVELE CERCETĂRII

	Concluzii generale.....	
--	-------------------------	--

	Perspectivile cercetării.....	
--	-------------------------------	--

	REFERINȚE BIBLIOGRAFICE.....	
--	------------------------------	--

	ANEXE.....	
--	------------	--

Cuvinte cheie

Evaluare, estimare, poziția financiară a entității, performanța entității, bilanț, contul de profit și pierdere, valoarea justă, costul istoric, baze de evaluare, valoarea realizabilă, costul curent, valoarea actualizată.

Introducere

În cercetarea noastră pornim de la discrepanța dintre viziunile practicienilor contabili și cele ale cercetătorilor (teoreticienilor) contabili (Robert Bricker 1993). Aceasta discrepanță s-a mărit o dată cu abstractizarea cercetărilor teoretice, care au generat o lipsă de inteligibilitate pentru practicieni. Aceștia din urmă consideră că specialiștii din instituțiile de învățământ s-au îndepărtat de interesul pentru practica de contabilitate, în timp ce cercetătorii susțin ca interesul celor din practica este definit de un orizont mult prea îngust. *Părerea noastră este că o îndepărtare a teoriei de practică și viceversa nu face decât să ducă la o limitare a satisfacerii nevoii de informare financiar-contabilă a utilizatorilor.* De aceea, considerăm că, cercetarea contabilă trebuie să fie îndreptată către legarea informațiilor cercetării teoretice de informațiile oferite de realitatea mediului economic în care se desfășoară activitățile, dar și de comportamentul evolutiv al utilizatorilor.

Specialiștii consideră că declanșarea crizei financiare în luna octombrie 2008, în SUA și alte țări, reprezintă cea mai serioasă zguduire a finanțelor internaționale de la Marea Depresiune din 1929-1933. Efectele actualei crize se răspândesc, dincolo de sfera financiară, la nivelul economiei mondiale în ansamblu, afectând creșterea economică și piața muncii și generând o serie de alte efecte conexe cu implicații de natură conjuncturală sau pe termenele mediu și lung în ceea ce privește structura sistemului financiar mondial și interfața acestuia cu economia reală ca urmare a universalității crizei economico-financiare.

Transmiterea efectelor nefavorabile ale crizei dintr-o țară de talia SUA în alte țări, mai mari sau mai mici, are la bază interdependența crescândă a economiilor naționale în cadrul intensificării globalizării piețelor inclusiv a celor financiare. Dacă sistemul financiar al unei țări se blochează sau este paralizat, atunci economia acesteia nu mai poate funcționa normal date fiind multiplele sale interferențe cu sistemele financiare naționale și internaționale.

Pentru a acționa asupra efectelor nefavorabile ale crizei financiare este absolut necesar să se cunoască în profunzime cauzele care au generat-o și să se instrumenteze politici și mijloace organic racordate pe termenele scurt, mediu și lung, la nivelurile locale, regionale, naționale și internaționale.

Plasarea valorii în centrul fundamentului raționamentului organismelor de elaborare a standardelor contabile poate induce presupunerea că informațiile sunt transmise în mod eficient în cadrul pieței, generând un preț al acțiunilor ce să reprezinte o reflecție fidelă a performanțelor entității în cauză, în timp ce fiecare criză economică serioasă aduce îndoieli semnificative cu privire la această asociere. Avem de această dată de-a face cu o criză a evaluării.

...din multe puncte de vedere, criza actuală are legătură cu evaluarea (Noyer, 2008),

Circumstanțele actuale ne-au impus acordarea unei atenții sporite conceptului de valoare justă, oferindu-ne însă în același timp oportunitatea de a-i acorda acestuia un tratament corect, care să aibă șanse în a reflecta ceea ce ar trebui să fie o 'valoare justă a valorii juste'. Însăși folosirea în această sintagmă a termenului de valoare justă făcând referire la adevărata valoare, își dorește să sublinieze, o dată în plus,

încrederea pe care noi o acordăm acestui concept și beneficiilor asociate implementării unei contabilități a valorii juste.

Motivația cercetării

Plecând de la premiza că globalizarea contabilă este un proces ireversibil (Deaconu A., 2009:45) și ținând cont de contextul actualei crize economice mondiale pe care o traversăm am considerat ca fiind o motivație bine întemeiată, pentru demersul științific întreprins pe parcursul lucrării analiza de detaliu a măsurii în care noile valori adoptate de contabilitate, și în special valoarea justă răspunde la nevoile informaționale ale utilizatorilor din ziua de astăzi. Utilizatori care nu mai vor să știe doar cum a fost perioada anterioară din punct de vedere financiar, ci vor să poată anticipa evoluția viitoare a entității pe baza informațiilor degajate de situațiile financiare.

Capacitatea realizării unei evaluări corecte este în fapt cheia succesului în domeniul serviciilor financiare, deoarece pentru a putea cumpăra sau vinde un instrument financiar, este imperativ necesară cunoașterea valorii acestuia. De asemenea, ulterior cumpărării unui activ financiar sau contractării unei datorii financiare, evaluarea reprezintă cheia succesului în managementul riscului implicat de acest element, dar și în raportarea valorii create, acționarilor firmei. Criza creditelor iscată în anul 2007 a fost cauza pierderii slujbelor pentru numeroși directori financiari, dar și a falimentului sau vânzării a numeroase instituții financiare. În timp, două mari probleme s-au dovedit a se afla la rădăcina acestei crize. Una dintre acestea o reprezintă modelele utilizate în determinarea **valorii juste a acelor instrumente** pentru care se utilizau date de **intrare de nivelul 3**, modele prea înguste pentru a avea capacitatea de a conecta modificările apărute în prețul imobieliarelor la valorile acelor **instrumente financiare** ale căror activ suport erau, printr-o structură mai mult sau mai puțin complexă. Cea de-a doua problemă constă în lipsa **furnizării unor informații necesare a fi cunoscute de către investitori**, lipsă care ar fi oprit chiar și cea mai bună tehnică de evaluare de la a genera un nivel semnificativ de acuratețe (Deventer, 2008).

În prezent, asistăm la o reformulare a modelului contabil asupra valorii care constă în **reconsiderarea principiilor fundamentale ale evaluării**. Contabilitatea evoluează de la sistemul costului istoric la cel al valorii actuale. Punerea sub semnul îndoielii a evaluării la costuri istorice nu este nouă. Momentele inflaționiste, caracterizate prin creșteri semnificative de prețuri au arătat că, contabilitatea în costuri istorice furnizează o imagine distorsionată a realității: elementele bilanțiere sunt subevaluate, iar cheltuielile cu stocurile și amortizarea din contul de profit și pierdere sunt, de asemenea, subevaluate. În aceste condiții rezultatul este **supraevaluat**, iar distribuirea lui conduce la repartizări din capitalul entității.

Căutarea de valori alternative costului istoric are drept scop îmbunătățirea calității situațiilor financiare și încercarea de a se oferi informații credibile și relevante tuturor utilizatorilor. Utilizarea valorii juste poate contribui în mod semnificativ la îmbunătățirea informațiilor contabile degajate de situațiile financiare crescând utilitatea acestora pentru utilizatorii ei, dar poate fi și extrem de subiectivă permițând manipularea de către cei ce o estimează și distorsiuni în situațiile financiare. În cazul în care utilizează valorii juste nu este însoțită de o prezentare adecvată a informațiilor despre aceasta în notele **explicative de multe ori este mai periculoasă decât costurile istorice**.

Valoarea a fost pomenită din cele mai vechi timpuri, primind înțelesuri diferite și îmbogățindu-și sensul treptat. Astfel Xenofon (Economicul, I, 10) spunea: „Aceleași obiecte constituie valori pentru cine știe să le folosească, iar pentru cine nu știe să le folosească nu constituie valori”.

Aristotel este cel care sesizează două însușiri de bază ale bunurilor, și anume: poate satisface o nevoie (prin utilizare) sau poate fi schimbat pe un alt bun care la rândul său este destinat satisfacerii unei nevoi, adică utilizării. Aristotel dă o nouă dimensiune valorii. Economisții scolastici sunt cei ce au definit valoarea prin utilitatea bunului respectiv, dar și cei ce vorbesc despre un „preț exact”. Prețul exact era costul de producție, sau prețul curent al pieței, preț dat de o persoană care nu poate să îl influențeze. Probabil ca este cea mai timpurie apariție a noțiunii de valoare justă.

În perioada de sfârșit scolasticii sunt cei ce asociază valoarea atât cu satisfacerea nevoilor cât și cu „raritatea” bunului respectiv. Este prima asociere dintre utilitate și raritate. A fost nevoie de Adam SMITH ca valoarea să fie analizată amănunțit și să capete noi forme și dimensiuni. Smith a dezvoltat valoarea de schimb, valoare diferită de cea de întrebuințare (celebrul paradox apa-diamant), ce depinde în viziunea lui, în principal, de volumul de muncă încorporat în bun.

De aici până la valoarea justă nu a mai fost decât un pas. Un pas care a însemnat câteva sute de ani și câteva zeci de valori utilizate ca alternativă la costul istoric: costul curent, valoarea actualizată, valoarea de utilizare, valoarea în unități constante de putere de cumpărare etc. Mai mult, în urma crizei financiare americanii pretind că încă din 1920 (dinaintea crizei faimoase) ei utilizau contabilitatea bazată pe valori juste și ulterior au renunțat datorită dezavantajelor lor evidente.

Utilizarea valorilor juste este un subiect îndelung dezbătut, în decursul perioadelor recente, mari instituții financiare recunoscând, în cadrul situațiilor financiare, pierderi de mai mult de 150 de miliarde de dolari, în mare parte în baza utilizării unor valori de piață (Beeler et al., 2009). Principala critică care i se aduce este faptul că, conduce la o volatilitate ridicată a rezultatului. Aceasta deoarece evaluarea la valoarea justă presupune includerea în rezultat a unor elemente „virtuale”, generate de evoluția pieței, care sunt doar câștiguri sau pierderi potențiale.

În ce măsură este legată criza financiară actuală de evaluarea la valoare justă, am putea judeca doar după o scurtă introspecție în mecanismele care, în timp, au creat o situație extrem de problematică pentru piețele de capital din întreaga lume. Trebuie așadar să pornim de la originea problemelor apărute pe piața creditelor, și anume, împrumutul obligatar (eng. mortgage backed securities) și diversele instrumente financiare, mai mult sau mai puțin complexe, generate pe seama acestuia. Motivul pentru care o să insistăm pe această scurtă totuși incursiune în mecanismele pieței creditelor constă în faptul că actuala criză a pieței sub-prime din SUA se datorează în mare parte atingerii unui vârf de nerambursare a creditelor contractate, instrumente derivate precum, cele descrise mai sus împânzind piețele de capital din întreaga lume, în funcție bineînțeles de o serie de factori mai mult sau mai puțin favorizanți. Cert este însă că, în prezent, efectele crizei au reușit să se propage chiar la nivelul unor economii care tindeau să prezinte scenarii optimiste, sperând că un oarecare neajuns al piețelor de capital naționale mai puțin dezvoltate va constitui de această dată un avantaj, lipsa eficienței reprezentând teoretic o frână în transmiterea informațiilor la nivelul pieței.

Criticile aduse valorii juste adresează într-adevăr situații problematice, dar soluția propusă, de a restricționa utilizarea acesteia, rămâne neconvingătoare din cel puțin trei motive. Nu aduc nici o alternativă viabilă, ignoră impactul negativ ce ar rezulta din pierderea unor informații ce sunt, în prezent, furnizate în cadrul situațiilor financiare, și afectează distincția dintre contabilitate și preocupările prudențiale, ce au în fapt obiective diferite și ar trebui separate cu o mai mare atenție (Veron, 2008). Opozanții valorii juste pierd această dispută din start, datorită faptului că nu reușesc să-și însoțească argumentele cu soluții palpabile, sau altfel spus cu o ‘contra ofertă’. Dacă este ușor să identifici și să subliniezi neajunsurile contabilității valorii juste, nu la fel de ușor este să găsești o metodă alternativă care să îndeplinească mai bine caracteristicile de relevanță, credibilitate, comparabilitate și inteligibilitate, pe care un consens larg și o serie de principii le atribuie actualelor standarde în domeniu.

Literatura de specialitate menționează unele alternative ocazional, dar argumentele nu sunt suficient de convingătoare. Costul istoric ar oferi un grad semnificativ mai scăzut al comparabilității și al relevanței informației, fiind în mod evident respins de către utilizatorii acestei informații, în special de către investitorii financiari.

Susținerea pe care o acordăm conceptului de valoare justă nu este nici de departe izvorâtă din a considera că acesta este unul perfect, conștienți fiind că vor exista o serie de amendamente la standardele actuale ce vor fi realizate în viitor, așa cum însuși președintele IASB sugera nu demult (Tweedie, 2008). Cu toate acestea, scopul atribuit contabilității valorii juste și evaluărilor bazate pe piață, nu pare totuși unul exagerat dacă îl integrăm în tabloul ce prezintă caracteristicile piețelor financiare într-o lume în plină dezvoltare, tablou în care se reflectă însă și lecțiile învățate din crizele trecute. O restricționare a valorii juste nu numai că nu ar vindeca rănilile actualei crize financiare, dar dimpotrivă, ar risca să le agraveze, diminuând nivelul de încredere pe care investitorii, și nu numai, îl au în situațiile financiare ale instituțiilor financiare (Veron, 2008). Alte schimbări sunt însă necesare pentru a face față provocărilor crizei, schimbări ce ar trebui să soluționeze deficiențele dezvăluite la diverse niveluri.

Trecerea de la o contabilitate bazată pe costuri istorice la una bazată pe valori juste a fost catalogată ca fiind o revoluție conceptuală în contabilitate. Obiectivul contabilității bazată pe valoarea justă este de a reflecta valorile de piață în situațiile financiare și modificările acestora în situația consolidată a rezultatelor obținute de entitate. Acest rol pune deja numeroase probleme practice deoarece estimarea valorii juste rămâne un proces subiectiv, mai ales că aceasta trebuie făcută și în lipsa existenței unei piețe, ceea ce implică multe raționamente profesionale și posibilitatea manipulării de cel care o estimează.

Teza a fost astfel concepută, încât să prezinte într-o succesiune logică, problematica specifică temei studiate. Astfel, în vederea realizării acestui-deziderat, am abordat următoarele aspecte:

- ✓ *Istoria bazelor de evaluare utilizate în situațiile financiare, vis a vis de rolul contabilității și de nevoile informaționale ale utilizatorilor;*
- ✓ *Principalii factori determinanți ai actualei crize economice mondiale pe care o traversăm;*
- ✓ *Principiile și factorii care influențează valorile în contabilitate;*
- ✓ *Modelul de evaluare bazat pe costul istoric;*
- ✓ *Avantajele și dezavantajele valorii juste;*
- ✓ *Proiectul internațional de expunere privind măsurarea valorii juste; alte aspecte interesante privind valoarea justă și dezvoltarea ei viitoare.*

În realizarea obiectivelor propuse, ne-am îndreptat activitatea de cercetare spre următoarele elemente, în jurul cărora a fost structurată aceasta lucrare:

- ✓ *Dimensionarea stadiului actual al cunoașterii printr-o abordare de la internațional la național, dinspre trecut înspre prezent și viitor;*
- ✓ *Prezentarea conceptelor de evaluare și estimare contabilă, insistând asupra comparațiilor între principalele baze de evaluare utilizate în prezent, respectiv costul istoric și valoarea justă cu aplicațiile ei practice;*
- ✓ *Analiza modului de evaluare a elementelor bilanțiere, în prezent, prin identificarea deosebirilor dintre reglementările contabile naționale și prevederile standardelor internaționale de contabilitate;*
- ✓ *Identificarea răspunsurilor la întrebările: De ce este nevoie să apelăm la evaluarea la valoarea justă?, Care este impactul evaluării la valoarea justă asupra imaginii contabile a entității?, Cui servesc situațiile financiare întocmite pe baza valorii*

juste? Realizarea acestei etape de cercetare a constat în analiza principalelor limite ale costului istoric în comparație cu valoarea justă și în identificarea principalilor utilizatori ai situațiilor financiare întocmite pe baza valorii juste;

- ✓ *Realizarea unei cercetări empirice prin care am încercat să identificăm principalele avantaje și dezavantaje ale aplicării diferitelor baze de evaluare și tehnici de estimare în contabilitate, prin care sunt analizate atât principalele dificultăți întâmpinate în aplicarea diferitor baze de evaluare și tehnicilor de estimare, cât și posibilitățile de îmbunătățire a modului de evaluare a elementelor situațiilor financiare.*

Lucrarea se încheie printr-o sinteză a principalelor concluzii cu caracter general care se desprind în urma cercetării întreprinse care au permis formularea unor opinii generale privind necesitatea, posibilitățile și perspectivele aplicării unei contabilități în valori actuale în România.

Prezentarea sintetică a capitolelor.

O expunere succintă a structurii și conținutului lucrării are următoarea prezentare:

Capitolul 1 Valoarea justă cerință a convergenței contabile

Permite determinarea avantajelor și a dezavantajelor valorii juste în opoziție cu costul istoric. Totodată din analiza celor două concepte putem identifica calitățile și limitele valorii juste și a costului istoric. De asemenea pornind de la ideea că un sistem contabil modern care să informeze mai corect și mai rapid utilizatorii informației contabile reprezintă în momentul de față principala preocupare a celor două organisme internaționale de reglementare contabilă IASB și FASB ale căror seturi de norme dețin supremația pe plan internațional, am prezentat evoluția în timp, a forței conceptului de *valoare justă* din prisma celor două seturi de norme contabile (emise de IASB și FASB). O importanță aparte în cadrul acestui capitol am acordat-o prezentării mecanismului de ierarhizare a valorii juste conform organismelor de normalizare internațională. Nu puteam, ținând cont de actuala conjunctură economică financiară, să nu aducem în discuție rolul și locul deținut de valoarea justă în declanșarea crizei creditului ipotecar în SUA care s-a răspândit rapid pe piețelor de capital din întreaga lume. De asemenea am determinat și stadiul actual al aplicării valorii juste și a estimărilor contabile în cadrul reglementărilor contabile din România.

Capitolul 2. Probleme actuale ale evaluărilor contabile.

Scopul nostru în cadrul acestui capitol a fost acela de-a oferi o imagine de ansamblu în ceea ce privește bazele de evaluare folosite în contabilitate, printr-o abordare de la trecut la prezent. Astfel, am urmărit procesul de definire pe care conceptului de evaluare l-a parcurs de-a lungul evoluției sale, pentru a ajunge la analiza celui mai nou concept din domeniul evaluării, respectiv valoarea justă.

Urmărind modalitățile de acțiune ale principiilor contabile asupra procesului de evaluare. Am constatat că credibilitatea și relevanța informațiilor sunt condiționate de capacitatea acestora de a impune limite și de a direcționa comportamente. De aceea, considerăm că structura teoretică a cadrului conceptual comun IASB-FASB nu poate elimina sub pretextul adoptării valorii juste în evaluare, principiile evaluării, fără a sacrifica credibilitatea informațiilor financiare. În acest context de abordare se poate afirma că aplicarea riguroasă și respectarea cu consecvență a principiilor contabilității în raport cu procesul de evaluare conferă informației contabile și

raportărilor financiare relevanță fiabilitate credibilitate și mai ales comparabilitate între diferitele domenii de activitate.

Capitolul 3. Estimările contabile, necesitate și oportunitate.

În cadrul acestui capitol am avut în vedere următoarele caracteristici ale procesului de estimare contabilă:

- delimitarea conceptuală a noțiunii de estimare și a conținutului acesteia având în vedere sfera largă de acțiune a estimării, identificarea domeniilor în care estimarea este utilizată cu interes;
- prezentarea unei tipologii a estimărilor, având în vedere că în literatura de specialitate nu există o astfel de clasificare. Pornind de la ideea că criteriile de grupare sunt greu de identificat am recurs la gruparea estimărilor după domeniul științific care le utilizează;
- delimitarea contextului/mediului în care estimarea acționează, demonstrând că locul acesteia este legat de evaluarea fenomenelor ce se desfășoară cu incertitudine;
- delimitarea raportului evaluare/estimare având în vedere confuziile de exprimare create de practică, rezultând că estimarea este o evaluare aproximativă și prezintă numai valori aproximative determinate de influența unor factori, pe când evaluarea se poate referi și la valori certe.
- conturarea definițiilor estimării prin prisma evaluării și a necesității obținerii unor estimări credibile în procesul de evaluare.

Capitolul 4. Evaluarea și estimarea poziției financiare a entității.

Pe întreg parcursul acestui capitol ne-am concentrat atenția pe surprinderea aspectelor teoretice, în cea ce a reprezentat și reprezintă termenul de bilanț și poziție financiară a entității de-a lungul timpului, precum și legăturile care sau creat între cele două concepte.

Am încercat să surprindem aspecte esențiale care caracterizează procesul de recunoaștere și evaluare a elementelor bilanțiere, pornind de la prevederile reglementărilor naționale și ale normelor internaționale de contabilitate. În cea ce privește recunoașterea remarcăm trecerea de la abordarea de tip juridico-patrimonial, la abordarea economică, trecându-se de la definirea activului ca un ansamblu de bunuri recunoscute prin drepturi de proprietate, la o definiție în care relația de control prevalează asupra celei de proprietate, iar recunoașterea elementului este condiționată de *probabilitatea ca el să genereze avantaje economice viitoare, avantaje ce pot fi măsurate în mod credibil*. De asemenea, și modalitățile de evaluarea structurilor bilanțiere au cunoscut mutații importante, pe măsura dezvoltării și implementării normelor contabile naționale și internaționale.

Datorită implicațiilor pe care apariția și dezvoltarea conceptului de valoare justă le are asupra evaluării contabile am considerat necesară îndreptarea eforturilor de cercetare spre analiza acestei probleme, căutând să identificăm aplicații ale bazelor de evaluare care pot folosi atât evaluarea inițială cât și evaluarea ulterioară.

Capitolul 5. Evaluarea și estimarea contabilă a performanțelor entității.

Acest capitol debutează cu o analiză cronologică a noțiunii de *performanță*, remarcând faptul că, în pofida abundenței de utilizări, *performanța* este foarte rar definită, chiar în lucrările în care aceasta reprezintă obiect de studiu central. De asemenea am reușit să stabilim un set de

criterii pe baza cărora putem stabili dacă o entitate este performantă. Astfel, o entitate performantă, este cea care conciliază așteptările tuturor partenerilor săi: *crează valoare pentru acționarii și clienții săi, oferă plăcere la locul de muncă și un mediu curat pentru colectivitate.*

Tot în cadrul acestui capitol am realizat o analiză a contului de profit și pierdere, ca imagine a performanței entității conform referențialului american, internațional, european, britanic și național. De asemenea am avut în vedere definirea, noțiuni de venituri și cheltuieli, precum și stabilirea criteriilor de recunoaștere și evaluare a acestor elemente componente ale contului de profit și pierdere.

Capitolul 6. Studiu empiric privind impactul bazelor de evaluare și a tehnicilor de estimare contabilă asupra asigurării imaginii fidele a acesteia prin situațiile financiare.

În cadrul acestui capitol am realizat un studiu în rândul profesioniștilor pentru a investiga practica românească în ceea ce privește aplicarea diferitelor baze de evaluare și utilizarea estimărilor la nivelul entității în vederea îmbunătățirii calității informațiilor din cadrul situațiilor financiare, fără a avea pretenția că au fost epuizate toate problemele regăsite în practică.

Studiul își propune să atingă anumite obiective care au legătură cu conținutul lucrării, astfel încât studierea procesului de evaluare prin tehnici de estimare să fie cât mai ancorată în realitate. Prin realizarea acestui studiu am încercat să obținem o viziune mai realistă asupra stadiului în care se aplică bazele de evaluare și estimările în entității și cât de familiarizați sunt profesioniștii cu tehnici de estimare mai ales în cele trei domenii reprezentative de la nivel micro, și anume: financiar, contabilitate și audit.

Concluziile, limitele și perspective cercetării.

Noțiunea de „valoare justă”, noțiune care nici măcar nu mai este nouă, este un pas înainte în istoria contabilității și poate aduce beneficii însemnate pentru raportarea financiară și implicit pentru utilizatorii situațiilor financiare. Noțiunea nu este greșită chiar dacă în acest moment nu este perfectă și poate fi îmbunătățită. Problema este legată de procesul de măsurare a valorii juste, de elementele care pot fi evaluate la valoarea justă, de modul de recunoaștere sau nu a diferențelor datorate variației valorii juste și, probabil doi factori extrem de importanți, de cine face evaluarea și de cine o confirmă (entitatea raportoare și auditorul).

Lipsa valorii juste din peisajul contabilității este de neconceput. Există nevoia unei baze de evaluare care să poată fi utilizată în evaluarea (imperativă pentru a putea recunoaște un element al situațiilor financiare) elementelor situațiilor financiare care sunt fie moderne (instrumente financiare sau capital uman, spre exemplu) fie au variații importante în timp ca și valoare (cum ar fi valoarea justă). Scopul situațiilor financiare, chiar dacă mai există nostalgici, nu mai este de a arăta ca și o poză trecutul, ci de a oferi informații credibile pe bază cărora utilizatorii să ia o decizie financiară. Atât poziția financiară a entității cât și performanțele ei depind de valorile și chiar de scara de valori utilizate pentru a le cuantifica.

Costul istoric, cu toate avantajele enunțate, are limitări inerente, putem spune că a îmbătrânit. Asta nu înseamnă că va fi abandonat, ci doar că trebuie suplinit acolo unde nu face față cu o altă valoare.

Validarea unei afaceri prin expunerea pe piață (practic evaluarea la valoare justă presupune determinarea valorii în funcție de prețurile pieței și recunoașterea performanțelor vis a vis de variația valorii juste) nu este o idee rea, ci din contră, în condițiile existenței unei piețe lichide și în condițiile existenței unui proces de măsurare a valorii juste credibil și echitabil, dă garanții suplimentare utilizatorilor privind valoarea reală a afacerii.

Dar până la urmă ce este valoarea reală? Mulți s-au plâns că prețurile pe piață (fie că vorbim despre instrumente financiare, fie că vorbim despre imobile) nu este una reală, ci este datorată unor circumstanțe (criza financiară) și sunt doar prețuri de moment. Dacă este să stăm să analizăm, valoarea de astăzi (cea mai certă, alături de cea trecută, practic costul istoric) este mult mai credibilă și pertinentă decât cea de mâine care se bazează pe ipoteze. Faptul că se evaluează un activ la valoarea lui de azi, nu înseamnă că entitatea trebuie să îl vândă azi în pierdere. Recunoașterea pierderii ca urmare a variației valorii juste nu afectează (direct ce puțin) capacitatea entității de a-și plăti datoriile și deci nu îi provoacă falimentul. Cel mult ,putem vorbi de o decizie de management proastă, și anume, aceea de a cumpăra un activ valoros ieri care s-a devalorizat azi. Practic, entitatea a schimbat bani (certi ca valoare dacă ignorăm inflația) pe un activ care ulterior s-a depreciat. Această decizie poate duce la insolvabilitate (alături de distribuire de dividende din rezultate neconfirmate), dar nu utilizarea valorii juste. În opinia unui număr semnificativ de autori (din diferite organizații profesionale și reprezentând diferite profesii și businessuri), contabilitatea bazată pe valoarea justă a dus la declanșarea crizei. Cum? Prin faptul că a permis utilizarea unor valori extrem de volatile, supuse raționamentului profesional subiectiv, de cele mai multe ori neconfirmate de piață, și recunoașterea variațiilor în contul de rezultate și în bilanț. În cazul valorilor forțate efectul a fost nu doar asupra bilanțului ci și asupra profitului perioadei, ceea ce a dus și la taxe mai mari și la dividende distribuite mai mari. Această distribuire de dividende în absența unui profit real (susținut cu numerar sau cu alte active) a dus la decapitalizarea societăților. În plus, în cazul băncilor și al societăților cotate, crescând mult performanțele raportate (chiar dacă mai degrabă fictive), acest lucru a avut efecte secundare cum ar fi scăderea riscurilor asociate creditelor obținute de entitate și implicit creșterea valorii lor de piață.

Majoritatea celor care învinovătesc valoarea justă îi reproșează ca a dus la supraevaluarea valorilor prezentate în situațiile financiare (și această supraevaluare s-a transmis de la bancă la bancă - cele care au declanșat criza - prin efectul de roll-over). Ori, în momentul în care piața a cedat, prin același efect „bulgăre de zăpadă” efectele de insolvabilitate și valoare fără fundament s-a retransmis augmentat la tot sistemul bancar american. De acolo a fost importat peste tot în lume, într-o proporție mai mare sau mai mică. De asemenea, îi reproșează că nu ține cont de principiul continuității atâta timp cât cere stabilirea valorii la momentul actual (și nu în cursul ciclului normal de activitate) și că nu ține cont de efectul de sinergie.

Apărătorii valorii juste aduc drept argument, capacitatea acesteia de a asigura o anumită conectare la realitate, asociat cu un alt aspect al realității, și anume propriile neajunsuri ale alternativelor pentru valorile de piață. Ne referim aici la faptul că, nici reflectarea valorii unor elemente doar în baza costului lor, sub principiul costului istoric, nu ar oferi investitorilor o imagine mai bună asupra problemelor cu care se confruntă, în prezent, instituțiile financiare.

În opinia noastră, bazată pe numeroase articole de specialitate ale unor nume cunoscute pe plan național și internațional, ceea ce a dus la declanșarea crizei nu a fost valoarea justă ci ea a fost doar subiect al manipulării de către entitățile raportoare care au profitat de lipsa regulilor precise și raportabile la un criteriu strict (de altfel reguli care nici nu pot exista) pentru a-și atinge scopurile.

Pentru a putea avea un răspuns cât se poate de pertinentă întrebarea : Dacă valoarea justă reprezintă principală cauză a izbucnirii actualei crize financiare mondiale? Am realizat o scurtă incursiune în mecanismele pieței creditelor constatând faptul că actuala criză a pieței sub-prime din SUA se datorează în mare parte atingerii unui vârf de nerambursare a creditelor contractate, instrumente derivate ,precum ,cele descrise mai sus împânzind piețele de capital din întreaga lume, în funcție bineînțeles de o serie de factori mai mult sau mai puțin favorizanți. Cert este însă că, în prezent efectele crizei au reușit să se propage chiar la nivelul unor economii care tindeau să prezinte scenarii optimiste, sperând că un oarecare neajuns al piețelor de capital naționale mai

puțin dezvoltate va constitui de această dată un avantaj, lipsa eficienței reprezentând teoretic o frână în transmiterea informațiilor la nivelul pieței.

Încă de pe la sfârșitul lunii septembrie și începutul lui octombrie ale anului 2008, Wall Street Journal publică o serie de articole care descriau cum industria bancară este revoltată împotriva contabilității valorii juste, aducându-i o serie de critici, majoritatea pentru că aceasta le-ar impune băncilor să diminueze valoarea activelor din cadrul bilanțului, la valori mai scăzute precum cele reflectate de piață. Se pare că instituțiile financiare militează pentru o eliminare a valorii juste, văzută ca o parțială soluție pentru necazurile industriei bancare. Tot Wall Street Journal prezenta o scrisoare adresată de către Asociația Bancherilor Americani (eng. American Bankers Association - ABA) SEC-ului, cerându-i acestuia ca până la sfârșitul celui de-al treilea trimestru să recunoască că **'valoarea justă' este lipsită de semnificație în cadrul unor piețe ilichide**. Dar, având în vedere mecanismele financiare prezentate anterior care atestă rolul major pe care instituțiile financiare l-au avut la rădăcina acestei crize financiare, putem oare să 'arătăm cu degetul' înspre valoarea justă? Și mai mult de atât, eliminarea valorii juste ar duce oare la rezolvarea problemelor cu care se confruntă instituțiile financiare?

Ceea ce ne-a confirmat însă actuala criză financiară vis-a-vis de valoarea justă, este că cea mai periculoasă situație se creează atunci când întregul proces al evaluării se bazează pe entitatea care tranzacționează titlurile, fără a exista vreo confirmare independentă a valorilor furnizate, din partea unui auditor sau a unei entități responsabile cu managementul riscului (Deventer, 2008). Este vorba despre datele de intrare de la nivelul 3, a căror utilizare este permisă doar ca ultimă variantă, în imposibilitatea aplicării celorlalte două. Și în acest caz, standardele solicită furnizarea unor informații care să îi permită pe deplin investitorului să acorde un anumit grad de încredere evaluării efectuate, luând decizia cea mai bună în circumstanțele date.

Susținerea pe care o acordăm conceptului de valoare justă nu este nici de departe izvorâtă din a considera că acesta este unul perfect, conștienți fiind că vor exista o serie de amendamente la standardele actuale ce vor fi realizate în viitor, așa cum însuși președintele IASB sugera nu demult (Tweedie, 2008). Cu toate acestea, scopul atribuit contabilității valorii juste și evaluărilor bazate pe piață, nu pare totuși unul exagerat dacă îl integrăm în tabloul ce prezintă caracteristicile piețelor financiare într-o lume în plină dezvoltare, tablou în care se reflectă însă și lecțiile învățate din crizele trecute. O restricționare a valorii juste nu numai că nu ar vindeca rănilor actualei crize economico-financiare, dar dimpotrivă, ar risca să le agraveze, diminuând nivelul de încredere pe care investitorii, și nu numai, îl au în situațiile financiare ale instituțiilor financiare (Veron, 2008). Alte schimbări sunt însă necesare pentru a face față provocărilor crizei, schimbări ce ar trebui să soluționeze deficiențele dezvăluite la diverse niveluri.

Așa cum s-a arătat anterior, valoarea justă este un concept relativ nou în Europa, care aplică norme asemănătoare celor internaționale și tratează valoarea justă pentru conturile consolidate, neexcluzând-o nici pentru conturile individuale. Normele contabile internaționale au inclus acest sistem de evaluare, în textele lor legislative, cu ceva timp înainte.

Pentru țara noastră, valoarea justă, ca de altfel toate modificările sistemului contabil începând cu anul 2001 reprezintă o noutate. Ne este greu încă să o clarificăm la nivel conceptual și cu atât mai greu să o aplicăm în practică. Legat de aceasta, toți ne punem mai multe întrebări legate de oportunitatea introducerii unui sistem contabil care să includă valoarea justă sau, de ce nu, bazat pe valoarea justă.

Pentru prima dată, valoarea justă a fost menționată în cadrul reglementărilor contabile românești armonizate cu standardele internaționale în anul 2001, iar apoi în anul 2002, când s-a optat pentru racordarea contabilității românești la normele contabile internaționale și, în subsidiar la cele europene (care nu suferiseră actualizare în contextul convergenței la nivel internațional). Actualmente, prin renunțarea la normele amintite și/ adoptarea unora conforme cu Directivele europene (actualizate) rămânem la spiritul normelor contabile internaționale și deci la

acceptarea valorii juste. Trebuie menționat însă faptul că prezentele reglementări contabile evaluarea la valoarea justă doar în cazul reevaluării activelor imobilizate, pentru schimburile de active și pentru bunurile primite cu titlu gratuit. Reglementările contabile conforme cu directivele europene prevăd folosirea valorii juste și pentru instrumentele financiare din situațiile financiare consolidate. Astfel, s-a optat pentru un sistem mixt, bazat pe costul istoric și valoarea justă, care presupune utilizarea costului istoric și, în unele cazuri, a valorii juste, elementele situațiilor financiare fiind exprimate, în mare parte, în costuri istorice.

După cum am arătat, sistemul bazat pe valoarea justă servește în principal interesele acționarilor. Dacă s-ar urmări interesul acționarului minoritar, ar trebui să se adopte un sistem valoare justă independent, care în esență să conducă la contabilizarea la rezultate a tuturor plus valorilor potențiale. Dar, dacă s-ar dori protejarea creditorului tradițional ar fi optim să se găsească o variantă a contabilității valoarea justă care să se combine cu cea bazată pe costul istoric. Cu alte cuvinte, să se aleagă pentru evaluarea elementelor reflectate în situații financiare cea mai mică dintre costul istoric și valoarea justă.

Astfel, în alegerea-sistemului contabil ar trebui să se țină cont de toate categoriile de utilizatori, cărora le sunt destinate situațiile, financiare. Aceasta deoarece referențialul contabil emis de IASB începe să fie privit din ce în ce mai critic de unele categorii de investitori, considerându-se că normele contabile internaționale servesc înainte de toate investitorilor, fără să se țină cont de nevoile celorlalți utilizatori și nici de realitățile entității, având vocația de a permite o comparabilitate optimă a performanțelor capitalurilor investite, independent de sectorul entităților comparate.

Deși dorința normalizatorilor internaționali este de a extinde practicarea evaluării la valoarea justă tuturor elementelor bilanțului, indiferent de domeniul de activitate al entității, evaluarea la valoarea justă este în prezent un subiect destul de controversat.

Astfel, se consideră că evaluarea activelor bilanțului la valoarea justă reprezintă un risc de manipulare al rezultatului, deoarece valoarea justă nu este decât o estimare contabilă care conduce la comportamente de tipul contabilității creative (manipulare contabilă). Prin urmare, aplicarea evaluării la valoarea justă nu se bucură de cea mai mare susținere pe plan internațional deoarece, "în toate mediile, și nu doar în Europa, nu numai în băncile franceze, se constată o rezistență față de valoarea justă" (Gelard Gil, membru al IASB). Dintre criticele aduse valorii juste cele mai consistente vin din partea specialiștilor în asigurări și bănci, care se tem că înregistrarea pierderilor de valoare ale activelor în raport cu valoarea lor de piață ar crește volatilitatea rezultatului, situație care ar crea panică în rândul clienților, și deci un factor de risc pentru aceste instituții.

În aceste condiții ne punem întrebarea care va fi viitorul valorii juste în România? Se va crea un nou sistem contabil, bazat pe valoarea justă sau se va opta pentru o combinație a celor două sisteme? Considerăm că, atât pe plan internațional cât și în România pe viitorul apropiat vom folosi un model mixt de evaluare, caracterizat prin coabitarea costului istoric cu valoarea justă. Valoarea justă va fi folosită, cu preponderență la întocmirea conturilor consolidate, deoarece acestea servesc aproape exclusiv acționarilor și managerilor.

Printre impedimente adoptării valorii juste considerăm că se numără:

- o reflecție teoretică privind metodele alternative de evaluare în contabilitate și conceptul de valoare justă care este insuficient dezvoltată (Deaconu A.);
- existența, încă în România a unor reglementări care privilegiază aspectele juridice și fiscale în detrimentul celor economice. Astfel, costul istoric este și va fi cerut în continuare pentru stabilirea bazei impozabile prin reglementări fiscale, iar întocmirea a două serii de situații financiare, atât în cost istoric cât și în valoarea justă, nu este totdeauna justificabilă în privința raportului cost-beneficii;

- mentalitatea contabilului care refuză preluarea noului concept, nu acceptă ușor schimbarea unui sistem de evaluare cunoscut, cu care lucrează ușor;
- condițiile economice imperfecte pentru obținerea unor informații de piață;
- capacitatea redusă a contabilității și a profesioniștilor contabili de a aplica evaluarea la valoarea justă. Astfel, racordarea la valori de piață (sau variante ale acestora) a tuturor sau a unei părți din elementele situațiilor financiare, este o operație anuală sau o succesiune de operații periodice care reclamă cunoștințe de specialitate (de evaluare a activelor sau a afacerii) fie la nivelul entității, printr-o persoană sau un compartiment specializat, fie a consultanților săi, timp și bani. Dar, după cum remarcă și unii autori (Deaconu A.) nu suntem bine pregătiți pentru nici una dintre aceste două cerințe.

Prin cunoștințe de specialitate înțelegem cele deținute de o persoană care a urmat cursuri de specialitate în diverse forme de pregătire sau de un expert evaluator atestat, membru sau nu a vreunei asociații profesionale, dar care să aplice standardele de evaluare adoptate în România (și anume standardele internaționale de evaluare, IVS, începând cu anul 2004). În privința persoanelor care ar trebui să efectueze evaluările elementelor situațiilor financiare păreri sunt împărțite. Astfel, unii apreciază că un profesionist contabil, posedând cunoștințe de specialitate, ar putea aplica cu succes valoarea justă. Alții sunt însă de părere că estimarea valorilor juste este apanajul unui evaluator extern entității, în cel mai rău caz al unui evaluator intern, persoană distinctă de profesionistul contabil. Se afirmă că ar trebui separate preocupările contabile de cele de evaluare.

Desigur, se mai pune problema dacă rezultatul generat de includerea unor câștiguri latente, rezultate în urma folosirii valorii juste ca modalitate de evaluare, poate fi distribuit, având în vedere că acest rezultat este doar o potențialitate. O soluție ar fi "utilizarea costului istoric și prudența pentru calculul rezultatului distribuibil și valoarea justă pentru calculul rezultatului global, care să reflecte crearea bogăției pentru acționari" (Hoarau & Teller, 2001). O altă soluție este dată de Jose-Maria Roldan, director general al departamentului de reglementări contabile din cadrul Băncii centrale a Spaniei (citată de Huw Jones, 2009) care susține înregistrarea câștigurilor latente într-un fond de rezervă.

Deși lentă, trecerea la valoarea justă pare a fi o tendință de neoprit pentru că tot mai mulți specialiști o consideră cea mai bună metodă de evaluare a activelor. Această stare de fapt este alimentată de presiunile organismelor de normalizare contabilă care o promovează intens prin intermediul standardelor pe care le elaborează. Discuțiile pe marginea subiectului controversat al utilizării valorii juste sunt departe de a fi încheiate și vor mai continua mult timp și deoarece conceptul de valoare justă este strâns legat de cel de imagine fidelă, ambele concepte fiind în continuă mișcare, influențându-se reciproc.

Totodată am acordat un interes aparte unui domeniu vast și slab tratat în literatura de specialitate din țara noastră în ceea ce privește utilitatea și importanța estimărilor în procesul de evaluare. În încercarea noastră de a acoperi problematica estimărilor la nivel micro, considerăm că, am reușit să aducem **un aport de originalitate** preocupărilor științifice legate de cercetarea procesului de evaluare, având în vedere următoarele considerente:

- ☞ Delimitarea conceptuală a noțiunii de estimare și a conținutului acesteia având în vedere sfera largă de acțiune a estimării;
- ☞ Identificarea domeniilor în care estimarea este utilizată cu interes;
- ☞ Încercarea modestă de prezentare a unei tipologii a estimărilor având în vedere că în literatura de specialitate nu există o astfel de clasificare; criteriile de grupare sunt greu de identificat; criteriul utilizat de noi la gruparea estimărilor este după domeniul științific care le utilizează; încadrarea ne-a fost necesară pentru a putea localiza în cercetarea noastră estimările la care ne referim;
- ☞ Adaptabilitatea estimării; estimarea nu este o metodă universal valabilă ci este o

metodă/tehnică dinamică, flexibilă, adaptabilă domeniului care o utilizează, al cărui conținut se poate modifica în funcție de obiectivele domeniului pe care îl servește;

➤ Delimitarea contextului/mediului în care estimarea acționează, demonstrând că locul acesteia este legat de evaluarea fenomenelor ce se desfășoară cu incertitudine;

➤ Delimitarea raportului evaluare/estimare având în vedere confuziile de exprimare create de practică; rezultă că estimarea este o evaluare aproximativă și prezintă numai valori aproximative determinate de influența unor factori, pe când evaluarea se poate referi și la valori certe;

➤ Conturarea definițiilor estimării prin prisma evaluării și a necesității obținerii unor estimări credibile în procesul de evaluare;

➤ Delimitarea locului, momentului și spațiului micro în care tehnicile de estimare sunt utilizate, mai precis folosirea acestora în realizarea funcțiilor entității, începând cu planificarea, continuând cu execuția și finalizând cu analiza și luarea deciziilor;

➤ Explicarea dependenței estimărilor (având în vedere volumul și frecvența acestora) în funcție de mărimea entității, complexitatea fenomenului de evaluat, strategiile entității cât și momentul evaluării (evaluări de poziție financiară, restructurări, achiziții de entități etc.);

➤ Identificarea momentelor și domeniilor în care tehnicile de actualizare sunt absolut utile în obținerea valorilor estimative;

➤ Identificarea vidurilor de legislație, a dificultăților și percepțiilor greșite întâlnite în practică evaluării prin estimare;

➤ Gruparea estimărilor la nivel micro în funcție de importanța și influența lor în exprimarea stării financiare;

➤ Crearea unui front comun între obiectivele evaluării contabile și cele ale evaluării gestiunii financiare cu ajutorul estimărilor, în sensul că utilizarea tehnicilor de estimare în evaluarea poziției financiare a entității este de-o potrivă un obiectiv financiar-contabil;

➤ Argumente în susținerea eforturilor diverselor medii atât academice cât și profesionale în ceea ce privește deconectarea contabilității de fiscalitate;

➤ Utilitar pentru practicienii și specialiștii din domeniul economic care se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește utilizarea tehnicilor de estimare în evaluarea fenomenelor economico-financiare la nivel micro.

De asemenea, **scopul cercetării în cea ce privește estimările contabile** este și unul *practic sau deontologic*, în sensul că, dorim să convingem practica economică, pe de o parte de **necesitatea și importanța evaluării prin estimare**, iar pe de altă parte de **desfășurarea acesteia** nu într-o formă întâmplătoare, ci **cu simț de răspundere**, apelând la raționamente profesionale adecvate, pentru că în funcție de realitatea și credibilitatea estimărilor se iau deciziile financiare. Astfel, dorim ca lucrarea noastră să fie un **utilitar pentru practicieni**, atât în activitatea profesională la evaluarea structurilor poziției financiare, conform cerințelor legislative, cât și în încercarea lor de a controla prin tehnici de estimare mediul economic în care întreprinderea își desfășoară activitatea. Altfel spus, **procesul de evaluare completat sau realizat prin tehnici de estimare devine un instrument util în conducerea entității**.

Perspectivile cercetării

Problematica propusă și supusă cercetării reprezintă o rampă de lansare pentru viitoarele analize, deoarece orice lucrare științifică oricât de complex ar fi elaborată nu poate să aibă pretenția elucidării tuturor aspectelor referitoare la problematica supusă cercetării, apreciind că nivelul calității acesteia este dat de capacitatea acestei cercetări, de a găsi răspunsuri și concomitent de a genera noi întrebări în căutare de răspunsuri. În acest sens redăm câteva posibile direcții de cercetare, fără a avea pretenția ca această listă să fie închisă:

Dezvoltarea unei cercetări mai ample și complexe, sub coordonarea chiar a (organismelor cu implicații în normalizarea contabilității din România pentru identificarea principalelor arii problematice în folosirea bazelor de evaluare și a tehnicilor de estimare în contabilitate și pentru găsirea de soluții care să conducă la îmbunătățirea modului de evaluare și prezentare a informațiilor contabile;

Identificarea de soluții pentru depășirea dificultăților cu care se confruntă profesioniștii contabili în utilizarea altor baze de evaluare decât costul istoric;

Instituțiile de reglementare pentru elaborarea de ghiduri practice care să cuprindă mai în detaliu metodologi de evaluare și estimare;

Cadrul instituțional al mediului de afaceri care să inițieze acțiuni de informare și pregătire a profesioniștilor responsabili cu ordonanța corporativă la nivel micro, astfel încât să se formeze o cultură managerială și în domeniul evaluărilor și estimărilor contabile;

Organele de conducere ale entității în asumarea răspunderii în ceea ce privește elaborarea manualului de politici și proceduri contabile în care să se cuprindă și tehnicile de estimare.

Este necesară elaborarea unor standarde profesionale prin colaborarea organismelor care își dispută legitimitatea stabilirii metodologiei de evaluare a activelor și datoriilor recunoscute în situațiile financiare.

Metodologia evoluează odată cu caracteristicile pieții și cu fundamentarea unor tehnici. Se constată astăzi atât modificări semnificative ale piețelor cât și diversificarea tehnicilor de analiză.

Apreciem că doar astfel poate să crească transparența și credibilitatea situațiilor financiare care contribuie la reducerea vulnerabilității diferitelor sectoare economice prin informarea corectă a utilizatorilor lor.

Abordări triangulare a problematicei evaluării din perspectiva Standardelor (Internaționale de Raportare Financiară. În acest sens putem discuta de triangularea cercetătorilor, respectiv participarea mai multor specialiști la elaborarea unei lucrări.

Apreciem că perspectivele viitoare pentru creșterea calității informațiilor contabile vor consta în îndreptarea și mai mult spre găsirea de soluții pentru îmbunătățirea sistemului de evaluare în contabilitate, atât pe plan internațional, cât și la nivel național, cu atât mai mult cu cât este evident că discuțiile pe marginea subiectului controversat al utilizării diferitelor baze de evaluare și tehnici de estimare sunt departe de a fi încheiate.

Bibliografie

A. CĂRȚI DE SPECIALITATE

1. Belverd ,E., Needles ,Jr., Henry R. Anderson, James C.Caldwell,(2000) *“Principiile de bază ale contabilității”, Ed. Arc, Chișinău.*
2. Becker, G. (1994) *Comportamentul uman, o abordare economică, Editura All, București.*
3. Bogliolo,F.(2000) *La création de valeur,Ed. D' Organisation,Paris.*
4. Bourguignon ,A. (2000) *« Performance et contrôle de gestion », Encyclopédie de Comptabilité, Contrôle de gestion et Audit, Ed. Economica ,Paris*
5. Bonaci, Carmen Giorgiana (2009) *Fundamente teoretice și practice ale contabilității instrumentelor financiare de la Jonathan's Coffee-house și Tontine Coffee House la vremuri actuale de criză Editura Casa Cărții de Știință,Cluj-Napoca*
6. Brabete V. (2007) *Managementul contabil în economia de tranziție în viziune națională și internațională, Editura Universitaria, Craiova.*
7. Bogdan V. (2004) *Armonizarea contabilă internațională, Editura Economică, București.*
8. Burlaud ,A.&Friédérich, M.(1999) *Comptabilité approfondie,Ed.Foucher,Paris*
9. Capron, M. (2000) *« Comptabilité sociale et sociétale », in Colasse B. (ed.), Encyclopédie de Compatibilité, Contrôle de gestion et Audit, Ed. Economica Paris.*
10. Casta, J.F. (2000) *Incertitude et comptabilité, Encyclopédie de la comptabilité, audit et control de gestion, coordonator B. Colasse, Ed. Economică ,Paris.*
11. Capron ,M.(1994) *“Contabilitatea în perspectivă”, traducere, Ed. Humanitas, București.*
12. Colasse, B.(1993) *Contabilitatea generală, Ediția IV, Editura Economică, București.*
13. Collin P.H., Jollife A. (2000) *Dicționar de contabilitate, Editura Universal Dalsi.*
14. Cohen ,E.(1995) *Analyse financière,Ed. D' Organisation,Paris*
15. Danziger,R.(2000) *Enciclopédie de Contabilité,Contrôle de Gestion et audit,Ed.Economica,Paris.*
16. Dăianu D. (2000) *Încotro se îndreaptă țările poscomuniste?, Ed. Polirom, Iași.*
17. Deaconu A. (2004) *Evaluarea afacerilor, Ed. Intelcredo, Deva*
18. Deaconu A. (2009) *Valoarea justă concept contabil, Editura Economică,București.*
19. Demetrescu,G.(1947) *”Contabilitatea este sau nu știință”, București.*
20. Dobrotă, N.et al. *Economie politică, Editura Economică,București.*

- (1995)
21. Doinea, O.(2005) *Situațiile financiare anuale,Editura Universitaria,Craiova.*
 22. Dumbravă P.(2002) *Contabilitate financiară: abordare teoretică și practică, Editura Presa Universitară*
 23. Dumbravă P.(2010) *Contabilitate managerială de gestiune , Editura Alma Mater Cluj-Napoca*
 24. Dumbravă P.(2008) *Management contabil Editura Risoprint Cluj-Napoca*
 25. Dumitrescu Alin (2010) *Detectarea fraudelor și erorilor în auditul financiar,Editura Mirton Timișoara*
 26. Duțescu ,A. (2000) *Informația contabilă și piețele de capital, Editura Economică, București*
 27. Duțescu ,A.(2001) *Ghid pentru înțelegerea și aplicarea Standardelor Internaționale de Contabilitate, Editura CECCAR, București*
 28. Feleagă N. (1999 - 2000) *Sisteme contabile comparate, Ediția a 2-a, voi I și II, Editura Economică, București.*
 29. Feleagă N. (1997) *Dincolo de frontierele vagabondajului contabil, Editura Economică, București.*
 30. Feleagă ,N.&Malciu, L.(2004), *Recunoaștere,evaluare și estimare în contabilitatea internațională,, Editura CECCAR,București*
 31. Feleagă N, Malciu L. (2005) *Reformă după reformă: Contabilitatea din România în fața unei noi provocări, Volumul I, Eseuri și analiza standardelor IAS- IFRS, Editura Economică, București.*
 32. Feleagă N, Malciu L. (2002) *Politici și opțiuni contabile, Editura Economică, București.*
 33. Feleagă N. *Bazele contabilității. O abordare europeană și internațională.*
 34. Feleagă N., Feleagă L. (2007) *Contabilitate financiară. O abordare europeană și internațională, Ediția a doua, Volumul 1 și 2, Editura Economică, București.*
 35. Feleagă N., Ionașcu I. (1998) *Tratat de contabilitate financiară, voi I, voi II, Editura Economică, București.*
 36. Feleagă N., Ionașcu I. (1993) *Contabilitate financiară, vol. al IV-lea, Sisteme contabile adaptate inflației, Editura Economică, București.*
 37. G. ,Lavalette, M., Niculescu (1999) *Stratégies de croissance, Ed. D' Organisation, Paris*
 38. Ionașcu ,I. (1997) *Epistemologia contabilității, Editura Economică, București.*
 39. Howard , K. , J.A. Sharp(1983) *The Management of a Student Research Project,ed Gower 1983 pag 6*
 40. Hardwick P.& Langmead J. & Khan B.(2002) *Introducere în economia politică modernă, Editura Polirom, Iași.*
 41. Halpern P., Weston J.F., Brigham E.1998) *Finanțe manageriale, Editura Economică, București*
 42. Hennie van Greuning & Koen M. (2003) *Standarde Internaționale de Contabilitate, Traducere autorizată de Banca Mondială, Casa de editură IRECSO, București.*
 43. Horomnea E.(2008) *Fundamentele științifice ale contabilității. Doctrină. Concepte. Lexicon., Editura Tipo Moldova, Iași.*

44. Jianu, I.(2007) *Evaluarea, prezentarea și analiza performanței întreprinderii Editura CECCAR, București*
45. Knemakhem A.(1971) *La dynamique du contrôle de gestion, Ed. Dunod, Paris*
46. Lorino, P.(1995) *Comptes et récits de la performance, Ed. D'Organisation, Paris*
47. Marquès E.(1995) *"Comptabilité générale. Analyse comptable et financière", Nouvelle Edition, Paris citat de Feleagă N., "Dincolo de frontierele vagabondajului contabil", Ed. Economică, București, 1997*
48. Mateș D. (2003) *Normalizarea contabilității și fiscalitatea entităților, Editura Mirton, Timișoara.*
49. Mătiș D. (2003) *Contabilitatea operațiunilor speciale, Editura Intelcredo, Deva.*
50. Mătiș, D. Pop, A., Dumbravă P. (2010) *Contabilitate financiară, Editura Casa Cărții de Științe, Cluj Napoca*
51. Mătiș D. (coord.) (2005) *Bazele contabilității. Aspecte teoretice și practice, Editura Alma Mater, Cluj Napoca*
52. Marmuse, C.(2000) *Encyclopédie de Comptabilité, Contrôle de Gestion et Audit, Ed. Economica, Paris*
53. Minu, M.(2002) *Contabilitatea ca instrument de putere, Editura Economică, București*
54. Mustață, R.V., (2008) *Sisteme de măsurare a armonizării și diversității contabile — între necesitate și spontaneitate, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca*
55. Niculescu, M.(2003), *Diagnostic global strategic, Ed. Economică, București*
56. Oprea C, Man M., Nedelcu M.V. (2008) *Contabilitate managerială, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București.*
57. Oprea C, Ristea M. (2002) *Bazele contabilității, Editura Genicod, București.*
58. Oprean I., Popa I. (2001) *Bazele contabilității, Editura Intelcredo, Deva.*
59. Oprean I. Popa, I., Nistor C, Oprean D. (2002) *Bazele contabilității. Logica înregistrărilor contabile. Aplicații practice, Editura Dacia, Cluj Napoca.*
60. Pacioli, L.,(1981) *Tratat de contabilitate în partidă dublă, Rusu, D. & Cuciureanu, S., Editura Junimea Iași,*
61. Porter, M.,(1986) *L'avantage concurrentiel, Ed. Intereditions, Paris*
62. Pânteă I.P. (1998) *Managementul contabilității românești, voi. 1 și 2, Editura Intelcredo, Deva*
63. Pânteă I.P., Bodea Gh. (2003) *Contabilitatea românească armonizată cu Directivele contabile europene, Editura Intelcredo, Deva*
64. Pop A. (2002) *Contabilitatea financiară românească armonizată cu Directivele contabile europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate, Ed. Intelcredo, Deva.*
65. Pop A., Bădilă A., Pop A. I. (2002) *Bazele teoretice și metodologice ale contabilității în partidă dublă, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj -Napoca.*

66. Popa A., Pitulice C., Nechita M., Jianu I. (2007) *Studii practice privind aplicarea Standardelor Internaționale de., Raportare Financiară în România, Editura Contaplus, Ploiești.*
67. Ristea M. & Dumitru C. (2002), *"Contabilitate aprofundată", Ed. Lucman, București*
68. Ristea M. (2001) *Opțiuni și metode contabile de întreprindere, Editura Tribuna Economică, București*
69. Ristea M. (2002) *Valorizare privind aplicarea Standardelor Internaționale de Contabilitate, Congresul al XII-lea al profesiei contabile din România, 20-21 septembrie, pag. 170 - 182.*
70. Ristea M. (2003) *Bază și alternativ în contabilitatea entităților, Editura Tribuna Economică*
71. Ristea M., Dumitru C. (2005) *Bazele contabilității, Editura Universitară, București*
72. Ristea, M., Olimid, L., Calu, D.A., (2006) *Sisteme contabile comparate, București, Editura CECCAR*
73. Schmolders G. (1973) *Psychologie des finances et de l'impôt, Presses Universitaires de France, Paris*
74. Stan S., (2000) *Evaluarea entităților necotate, Editor Tribuna Economică, București, p. 50.*
75. Veron, N., (2007) *The Global Accounting Experiment, Bruegel Blueprint Series*
76. Watts, R., Zimmerman, J., (1986) *Positive Accounting Theory, Prentice Hall, Englewood Cliffs, NJ*

B. ARTICOLE PUBLICATE ÎN JURNALE/REVISTE DE SPECIALITATE SAU VOLUME ALE CONFERINTELOR NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE

- 1| Allen and Carletti, (2008) *Mark-to-market accounting and liquidity pricing, Journal of Accounting and Economics*
<http://finance.wharton.upenn.edu/~allenf/downloadWita/Allen-Carletti-MMA-200706>.
2. Alexander, D., (1995) *Science - Friend or Foe?*
http://faculty.smu.edu/jclam/science_religion/alexander_friend.html.
3. Barker R., (2001) *Determining value - Valuation models and financial statements, Prentice Hall Publications, Pearson Education, Edinburgh*
4. Barth, M.E., (1991) *Relative Measurement Errors Among Alternative Pension Asset and Liability Measures, The Accounting Review vol. 66, p. 433-63*
5. Barth, M. E., (1994) *Fair value accounting: evidence from investment securities and market valuation, The Accounting Review, vol. 69, no. 1, p. 1-25.*
6. Barth, M. E., Landsman, W. R., (1995) *Fundamental issues related to using fair value accounting for financial reporting, Accounting Horizons, vol. 9, p. 97-107*

7. Barlev, B., Haddad, J.R, (2003), *Fair value accounting and the management of the firm Critical Perspectives on Accounting* vol.15,no.4.,p.383-415.
8. Baxter, W. 2003 *The Case for Deprival Value*, Edinburgh: Institute of Chartered Accountants of Scotland,
9. Baxter, W. T. 1977 *Studies in Accounting*, Ediția a treia, Institute of Chartered Accountants in England and Wales, Londra,
10. Beaver, W., Eger, G, Ryan, S., Wolfson, M., (1989), *Financial reporting, supplemental disclosures, and bank share prices*, *Journal of Accounting Research*, vol. 27, no. 2, p. 157-178
11. Bernheim, Y. (2001) *La notion comptable de juste valeur Revue française de comptabilité* pp.5-8
12. Bernheim, Y.,(2001) *Juste valeur et mesure de la performance financière de l'entreprise*, articol publicat în lucrarea *Juste valeur,, enjeux, techniques et politiques*, coordonatori J.F. Casata și B. Colasse, Ed. Economica, Paris
13. Bernheim, Y. , Escaffre, L(1999) *Point de vue. Evaluation a la juste valeur. Un nouveau modèle comptable ?*, *Revista Contabilité, Contrôle, Audit*, vol. 2.
14. Beeler, J., Evans, A., Turner, K., (2009) *How Fair is Fair Value*, *Proceedings of American Society of Business and Behavioral Sciences*, vol.16, no.1, p.123
15. Botosan, C.A., Beatty, A.L., Hopkins, P.E., Nelson, K.K., Venkatachalam, M., (2005) *Response to the FASB's Exposure Draft on Fair Value Measurements*, *Accounting Horizons*, vol. 19, no.3, p.187-196
16. Bricker, R., (1993) *Toward Understanding Academic Research. (Accounting)*, *CPA Journal Online*, February <http://www.nysscpa.org/cpajournal/old/13808657.htm>
17. Bourguignon ,A. (1995), *« Peut-on définir la performance ? »*, *Revue Française de Comptabilité*, pp.61-66.
18. Boudourides, M (2003), *., Constructivism, Education, Science and Technology*, *Canadian Journal of Learning and Technology*, vol. 29(3) Fall/ autumn, http://www.cjlt.ca/content/vol29.3/cjlt29-3_artl.html.
19. Cairns, D., (2005) *Financial Reporting International briefing*, *Accountancy Magazine*, July 2005, p. 84
20. Chambers, R., (1964) *Accounting, Evaluation and Economic Behavior*, Prentice Hale, Englewood Cliffs, New Jersey,
21. Chambers, R. 1967 *Continuously Contemporary Accounting - Additivity and Action*, *The Accounting Review*, voi. 42, nr. 4, octombrie,
22. Chambers, R. J. 1965 *Measurement in Accounting*, *Journal of Accounting Research*, voi. 3, nr. 1,
23. Chambers, R. J. . 1966 *Accounting, Evaluation and Economic Behaviour*, Prentice Hali, Inc
24. Chambers, R. J. 1966 *A Matter of Principie*, *The Accounting Review*, voi. 41, nr. 3, iulie,

25. Chambers, R.J. *Measurement and Objectivity in Accounting, The Accounting Review*, voi. 39, nr. 2 aprilie 1964
26. Chiapello, E., Desgrosieres, A., (2004) *Le rapport paradoxal de l'Economie scientifique a la quantification des phénomènes économiques: le cas de la Positive Accounting Theory*, 25me Congres de l'Association Francophone de Comptabilité, Orléans, http://www.afcca.com/docs_congres/25_congres2004/fichierpdf/versionspdf_actes/chiapello_desrosier_l'es.pdf
27. Carmona, S., Gutierrez, L., Cămara, M., , 1999. *A Profile of European Accounting Research: Evidence From Leading Research Journals*, *European Accounting Review*, vol. 8, no. 3, September 1
28. Crain M.A., (2006) *The valuation landscape"*, *Journal of Accountancy*, Vol 202, No. 3, *Business Source Premiere Database*,
29. Deaconu A., (2005) *Adoptarea IFRS în Europa"*, *Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor*, nr. 8, pp. 44-48
30. Deaconu A., Bonaci C, (2008) *„Valuation of inventories considering the fair value options"*, *Analele Universității din Oradea, Seria Științe Economice*, Tom XVII, volum 3, pp. 1161-1167
31. Deaconu A., Groșanu A., (2004) *Convergența contabilă și răspunsul românesc la acest proces"*, *Volumul 1 al Conferinței internaționale organizată de Facultatea de Științe Economice și Sociale, Universitatea din Godollo, Ungaria*, 28-29 septembrie pp. 81-85
32. Deaconu A., (2003) *Impactul convergenței contabile asupra reglementărilor și practicilor naționale"*, *Volumul Conferinței Contabilitatea mileniului III*, Editura Sincron, Cluj-Napoca, pp. 118-126
33. Deaconu A., (2004) *Valoarea justă - cerință a convergenței contabile"*, *Volumul Congresului profesiei contabile din România. Armonizare sau convergență în Standardele Internaționale de Contabilitate, organizat de CECCAR*, 3-4 septembrie 2004, Editura CECCAR, București, pp. 195-206
34. Ding, Y., Jeanjean, T., Stolowy, H., (2005) *Why Do National GAAP Differ from IAS? The Role of Culture*, *The International Journal of Accounting*, no. 40,
35. Damodaran A (2002) *Investment valuation, ed. a 2-a, Wiley Finance Publications, New York*,
36. Dietrich, X, Harris, M., Muller, K., (2000), *The reliability of investment property fair value estimates*, *Journal of Accounting and Economics*, vol. 30, no. 2, p. 125-158.
37. Doinea O. (2009) *The Opinion of the American Legislators on the Balance Sheet Revista Tinerilor Economisti Year VII Special Issue*, November, pag. 40
38. Douppnik, T.S., Salter, S.B., (1995) *External environment, culture, and accounting practice: a preliminary test of a general model of international accounting development*, *The International journal of Accounting*, vol. 30, p. 189-207,

39. Doupnik, T.S., Tsakumis, G.T., (2004) *Critical Review Of Tests Of Gray's Theory Of Cultural Relevance And Suggestions For Future Research, Journal of Accounting Literature*, http://www.findarticles.com/p/articles/mi_qa3706
40. Edwards, J.R., (2001), *Reporting the substance of transactions* [http:// accountantzed.tripod.com/technicalnotes/junejuly2001_repsuboverform.htm](http://accountantzed.tripod.com/technicalnotes/junejuly2001_repsuboverform.htm)
41. Fărcaș, M., (2005) *Un alt tip de bilanț?, Colecția revistei CECCAR-Contabilitatea, expertiza și auditul afacerilor*
42. Fishman, J.E., Pratt, S.P., Morisson, W.J. (2007) *Standards of Value Theory and Applications*, John Wiley & Sons, New Jersey
43. Gilfedder, D., O hOgartaigh, C, (1997-1998) *The Grasshoppers and the Great Cattle: At Exploration Of Participation In The Asp's Standard-Setting Process*, Dublin City University Business School, Research Papers Series no. 29, http://www.dcu.ie, dcubs/research_papers/no29.html
44. Gigler, F., Kanodia, C, Venugopalan, R, (2007), *Assessing the Information Content of Mark-to-Market Accounting with Mixed Attributes: The Case of Cash Flow Hedges*, *Journal of Accounting Research*, vol-. 45, no. 2 , p. 257-276.
45. Gray, S.J., (1988). *Towards a Theory of Cultural Influence on the Development of Accounting Systems internationally*, *Abacus*, vol. 24, no. 1, *Fair-Value Accounting*
46. Grant Thornton
47. Grant Thornton *New Developments Summary FASB issues three FSPs în response to credit crisis*
48. Grant Thornton *Valuation focus: Private equity - Are you FAS 157 ready?*
49. Grant Thornton *Fair value accounting*
50. Grant Thornton *Valuation focus: Hedge funds - Are you FAS 157 ready?*
51. Gușe, G. R. (2005) *Politici și opțiuni contabile privind valoarea justă, Analele Universității Titu Maiorescu, vol. II.*
52. Gușe, G. R. 2004 *Convergențe și divergențe privind deprecierea activelor, Revista Contabilitate și Informatică de Gestiuone, nr. 8,*
53. Gușe, G. R. 2005 *Recunoaștere și derecunoaștere privind costul și valoarea în contabilitate, Revista Contabilitate și Informatică de Gestiuone, nr. 13-14,*
54. Gwilliam, D., Jackson, R.H.G., (2008) *Fair value in financial reporting: Problems and pitfalls in practice A case study analysis of the use of fair valuation at Enron*, *Accounting Forum*, vol. 32, p. 240-259
55. Harrison, G., McKinnon, J., (1986) *Culture and Accounting Change: A New Perspective on Corporate Reporting Regulation and Accounting Policy Formulation*, *Accounting, Organizations and Society*, voi. 11, no. 3, pp. 233-252,
56. Hofstede, G.H. (2001), *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations across Nations*, Sage Publications, in Ding, Y., Jeanjean, T., Stolowy, H.
57. Hofstede, G.H., (1980) *Culture's Consequences. International Differences in Work-Related Values, Abridged Edition*, Sage Publications,

58. Hitz, J.M., (2007), *The Decision Usefulness of Fair Value Accounting — A Theoretical Perspective, European —/ Accounting Review, vol. 16, no. 2, p. 323-362.*
59. Hughes, J., Tett, G., (2008), *An unforgiving eye: bankers cry foul over fair value accounting, Financial Times,*
60. Ijiri, Y. 1975 *Theory of Accounting Measurement, Studies in Accounting Research No. 10, American Accounting Association,*
61. Ijiri, Y. 1981 *Historical Cost Accounting and Its Rationality, Canadian Certified General Accountant's Research Foundation, Vancouver,*
62. Ijiri, Y. 1979 *A Defense of Historical Cost Accounting, în Readings in Inflation Accounting, John Wiley.*
63. Iordache Elena, Julean Monica (2009) *"Prezentarea imobilizărilor corporale la valoarea justă în situațiile financiare" Revista Audit Financiar, Camera Auditorilor Financiar din România, București,*
64. Labrousee, L. (1971), *Le Décollage D Un Entreprise: La S.A. Privée, Hommes Et Technique nr.324*
65. Labelle, F. (2006), *Les trois C de la performance sociétale organisationnelle : convention, compromis, cohérence », Gestion, vol. 31, nr.2, pp. 75-82.*
66. Landsman, W., (1986) *An empirical investigation of pension fund property rights, The Accounting Review, vol. 61, p. 662–691*
67. Landsman, W.R., (2006) *Fair value accounting for financial instruments: some implications for bank regulations, BIS Working papers, No. 209, Monetary and Economic Department*
68. Landsman, W.R., (2007), *Is fair value accounting information relevant and reliable? Evidence from capital market research, Accounting and Business Research Special Issue: International Accounting Policy Forum, p. 19-30.*
69. Lebas, M. (1995) *Oui, il faut définir la performance », Revue Française de Comptabilité, pp.66-71.*
70. Littleton, A.C. (1946) *The Accounting Exchange, The Accounting Review, , vol.21, pp.23*
71. Löning, H., et al. (2003) *Le contrôle de gestion : organisation et mise en œuvre, Dunois, 2ème édition, Paris, pp.277*
72. Malhotra, Y., (1994) *Role of Science in Knowledge Creation: a Philosophy of Science Perspective, <http://www.kmbook.com/science.htm>*
73. Mahieu F. (2002) *Triple Bottom Line Reporting », Group One, SEE Management Files:43*
74. Mercier, S. (2004), *L'éthique dans les entreprises, Collection Repères, Editions La Découverte, Paris, pp.20*
75. Mard, Michael J., (2008) *Valuation: What is Worth? Licensing Journal, Nov., vol. 28 Issue 10, pag. 41-43,*

76. Mătiș, D., Mustăță, R. (2004) *De la costul istoric la valoarea justă, Revista Finanțe Publice și Contabilitate, nr. 11 - 12*
77. Mătiș D, Bonaci C, (2010) *Raportarea financiară și învățăminte în vremuri de criză,*
78. McCreevy, C., (2008) *Testimony before the Economic and Monetary Affairs Committee of the European Parliament, 1 April 2008*
79. Miller, P.B.W., Bahnson, P. R., (2007) *FASB 157 upgrades the quality of financial reporting, Journal of Accountancy, November 2007, p. 30-36*
80. Mouck, T., (1995) *Irving Fisher and the Mechanistic Character of Twentieth Century Accounting Thought, The Accounting Historians Journal, December http://www.findarticles.com/p/articles/mi_qa3657/is_199512/ai_n8710179*
81. Nair R.D., Frank W.G.(1980) *The impact of disclosure and measurement practices on international accounting classifications", The Accounting Review, No. 3, , pp. 426-50*
82. Paun, C., (2008), *Reglementarea sistemelor financiare aflate în criză, disponibil la <http://cristianpaun.finantare.ro/2008/12/24/reglementarea-sistemelor-financiare-aflate-in-criza/>*
83. Pesqueux, Y. (2002) *Organisations : modèles et représentations, Presses Universitaires de France, collection Gestion, Paris : 397 .*
84. Popa, A., (2008) *Criza financiară face ravagii în Statele Unite și Europa, disponibil la <http://www.conso.ro/citeste-comentariu/24/info/Criza-financiara-face-ravagii-in-Statele-Unite-si-Europa.html>*
85. Ratcliffe, T.A., (2007) *The Finer Points of Fair Value FASB 159 opens up options, Journal of Accountancy, December 2007, p. 30-36*
86. Reynaud, E. (2003) *« Développement durable et entreprise : vers une relation symbiotique », Journée AIMS, Atelier développement durable, ESSCA Angers pp.1-15*
87. Ronnen, J., (2008) *To Fair Value or Not to Fair Value: A Broader Perspective, Abacus, vol. 44, no. 2, p. 181-208*
88. Samuelson ,P. (1969) *« L'Economie 2, Librairie Armand Collin, Paris, pp.949-950*
89. Schmalenbach, E.(1919), *Grundlagen dynamischer Bilanzlehre, Leipzig, pp. 32*
90. Shin,H.,(2007), *Discussion of Assessing the Information Content of Mark-to-Market Accounting with Mixed Attributes: The Case of Cash Flow Hedges and Market Transparency and the Accounting Regime, Journal of Accounting Research, vol. 45, no. 2, p. 277-287.*
91. Schmidt, F.(1951) *Die organische Tageswertbilanz, Leipzig 1929, reeditare Wiesbaden, pp. 47*
92. Supizet ,J. (2002) *« Total Balancé Scorecard, un pilotage aux instruments », L'Informatique Professionnelle nr. 209 pp.15-20*

93. Stephany ,D. (2003) *Développement durable et performance de l'entreprise, Bâtir l'entreprise DD, Editions Liaisons, Paris, pp.266*
94. Șerban C (2009) *Fair value and financial crisis Annals of the University of Petroșani Economics vol.IX part I,pag 260*
95. Șerban C. Doinea O. (2009) *Evaluation and Estimation in Accountancy Concept Evolution Annals of the University of Petroșani Economics vol.IX part I,pag 213*
96. Șerban C. Doinea O. (2009) *The Informative Dimension of the Annex to the Annual Financial Statements in the Context of the 4-th European Directive Revista Acta Universitatis Danubius nr. 1, pag. 186*
97. Tabără, N., Horomnea, E. (2002) *Delimitări conceptuale privind valoarea justă Revista Finanțe Publice și Contabilitate, nr. 5*
98. Tarus, D., (2008) *Criza creditelor ipotecare din SUA – pe înțelesul tuturor, Ziarul de Imobiliare, disponibil la http://stiri.zdi.ro/articole_stire.php?id=3865*
99. Turley, S., (2008) *Discussion of Ronnen, Abacus, vol. 44, no. 2, p. 209-216*
- 100 Tweedie, D., (2008) *Simple solution clearly needed in a complex world, Financial Times, 20 March 2008.*
- 101 Veron, N., (2008) *Fair Value Accounting is the Wrong Scapegoat for this Crisis, Accounting in Europe Vol. 5, No. 2, 63–69*
- 102 Votsis, L, *The Scientific Realism Debate* (preprint) *The Epistemological Status of Scientific Theories: An Investigation of the Structural Realist Account, University of London, London School of Economics, PhD, thesis, http://www.geocities.com/ioannisv/The_Scientific_Realism_Debate.pdf*
- 103 Wallace, M., (2008), *Is Fair-Value Accounting Responsible for the Financial Crisis?, Bank Accounting & Finance, December 2008 – January 2009, p. 9-18*
- 104 Walton ,P. (2000) *« La comptabilité anglo-saxonne , 2-eme édition, Paris, Editions La Découverte, p.3*
- 105 Watts, R. L., Zimmerman, J.L., Zynda, L., 1994 *Positive Accounting Theory, Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1986,, Lecture notes from PHI 204 (Introduction to the Philosophy of Science), Princeton University, Spring semester, http://www.soc.iastate.edu/sapp/phil_sci_lecture08.html*
- 106 Whittington, G., (2008), *Fair Value and the IASB/FASB Conceptual Framework Project: An Alternative View, Abacus, vol. 44, no. 2, p. 139-168*
- 107 White, G.I., (2008), *Why fair value accounting?, working paper presented at the "What Is Fair Value 'Accounting and Why Are People Concerned about It?" Conference, Wohlstetter Conference Center, Washington, D.C,*
- 108 Wolosky, H., (2007) *Clarity, Transparency, and Ease of Comparability, Practical Accountant, p. 6*

109 Wood ,DA. (1991) « *Corporate Social Performance Revisited* », *Academy of Management Review*, vol. 16:45

C.ALTE SURSE INFORMAȚIONALE

1.	OMFP nr. 376/2004	<i>Pentru aprobarea Normelor metodologice privind reflectarea în contabilitate a principalelor operațiuni de fuziune, divizare, dizolvare și lichidare a societăților comerciale, precum și retragerea sau excluderea unor asociați din cadrul societăților comerciale și tratamentul fiscal</i>
2.	OMFP nr. 3055/2009	<i>Pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene (OMFP 3055/2009)</i>
3.	Institutul Național de Cercetări Economice	<i>Probleme economice, 2000-2004, Editura Centrul de Informare și Documentare Economică, București.</i> <i>Directiva a IV - a europeană (78/660/EEC) privind conturile anuale ale anumitor tipuri de societăți comerciale, M.Of. nr. 27 bis/10 ianuarie 2005.</i>
4.	***	<i>Directiva a IV - a europeană (78/660/EEC) privind conturile anuale ale anumitor tipuri de societăți comerciale, M.Of. nr. 27 bis/10 ianuarie 2005.</i>
5.	***	<i>OMFP nr. 1121/2006 Privind aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară, publicat în MO nr. 602/12.07.2006.</i>
6.	***	<i>O.M.F.P. nr. 1752/2005 pentru aprobarea reglementărilor contabile armonizate cu directivele europene, publicat în M.O. nr. 1080 și 1080 bis/30.11. 2005.</i>
7.	***	<i>Proiect de Ordin emis de Ministerul Finanțelor Publice pentru aprobarea reglementărilor contabile armonizate cu directivele europene.</i>
8.	***	<i>HG nr.2.139/2004 Pentru aprobarea Catalogului privind clasificarea și duratele normale de funcționare a mijloacelor fixe, M.O. nr. 46 din 13.01.2005</i>
9.	***	<i>Legea 15/1994 privind amortizarea capitalului imobilizat în active corporale și necorporale, republicată în MO nr. 242/31.05.1999, cu modificările și completările ulterioare.</i>
10.	***	<i>Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, MO nr. 454/18.06.2008.</i>
11.		<i>Legea nr. 571/22 decembrie 2003 privind Codul fiscal,</i>

	***	<i>actualizată la 1 ianuarie 2010.</i>
12.	***	<i>Standarde Internaționale de Contabilitate 2001, Editura Economică, București, 2001.</i>
13.	***	<i>Standarde Internaționale de Raportare Financiară, Editura CECCAR, București, 2005.</i>
14.	***	<i>Standarde Internaționale de Raportare Financiară 2008, Ediția în limba română, Ed. CECCAR, București, 2008.</i>

www.cpaclass.com

www.fasb.org

www.iasb.org

www.ivsc.org